

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi (U 48/2021 vp): Ympäristövaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 16/2022 vp — U 48/2021 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- ympäristövaliokunta YmVL 28/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- teollisuusneuvos Juhani Tirkkonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- ympäristöneuvos Maarit Haakana, ympäristöministeriö
- johtaja Heikki Väisänen, Energiavirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen ilmastopaneeli
- Suomen Kuntaliitto
- Energiateollisuus ry

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Valtioneuvoston jatkokirjelmä täydentää peruskirjelmää U 48/2021 vp siltä osin kuin kantoja tarvitaan direktiiviehdotuksen käsittelyn aikana ehdotettuihin muutoksiin.

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2022 vp

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kanta on esitetty eduskunnalle 23.9.2021 toimitetussa kirjelmässä U 48/2021 vp, jota täydennetään ja täsmennetään tällä kirjeellä seuraavasti:

Energiatehokkuustavoitteet

Valtioneuvosto voi hyväksyä EU-tason energiankulutustavoitteen siltä osin, kun se vie Euroopan unionia kohti 55-valmiuspaketin ilmastotavoitteita ja edistää Suomen irtautumista Venäjältä tuotavasta öljystä ja maakaasusta. Energiatehokkuus on monesti yksinkertainen ja helppo tapa vähentää riippuvuutta venäläisestä energiasta ja hillitä energian hinnasta kansalaisille aiheutuvia kustannuksia. Jäsenvaltiokohtaiset energian kokonaiskulutusta ja loppukäyttöä rajoittavat tavoitteet eivät saa kuitenkaan vaarantaa Suomen ilmastotavoitteen saavuttamista. Energiankäytön rajoittaminen ei saa estää ripeää siirtymää hiilineutraaliin talouteen, joka perustuu sähköistymiseen sekä muun muassa vedyn ja sähköpolttoaineiden hyödyntämiseen.

Valtioneuvosto korostaa, että energiatehokkuusdirektiivin tavoitteet tulee asettaa siten, että jäsenvaltiot saavuttavat hiilineutraalisuustavoitteensa mahdollisimman nopeasti ja kustannustehokkaalla tavalla. Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen vuonna 2035 edellyttää päästöttömän sähkön kulutuksen väliaikaista lisääntymistä, vaikka energiatehokkuutta parannetaan samanaikaisesti. Energiankulutuksen tavoitteessa on otettava huomioon teollisuuden sähköistymisen ja puhtaan vedyn tuotannon vaatima lisääntyvä sähkön tarve. Suomi tarvitsee joustoa ehdotettuun energiankulutuksen vähentämisen aikatauluun.

Valtioneuvosto pitää hyvänä julkisen sektorin energiatehokkuuden edistämistä. Valtioneuvosto pitää kuitenkin ongelmallisena koko julkiselle sektorille asetettua sitovaa 1,7 prosentin energiankulutuksen vuosittaista vähentämistavoitetta ja suhtautuu kriittisesti lisääntyvän hallinnollisen työn määrään. Valtioneuvosto katsoo, että maanpuolustus tulee rajata velvoitteen ulkopuolelle.

Valtioneuvosto ei pidä energiansäästövelvoitteen korotusta perusteltuna tilanteessa, jossa vain osa jäsenvaltioista saavutti velvoitekauden 2014—2020 tavoitteen. Kiristyvän tavoitteen hyväksymiskriteereiden ja todentamisvelvoitteiden on oltava sellaiset, että ne mahdollistavat energiatehokkuussopimusten käyttämisen jatkossakin velvoitteiden täyttämiseksi. Valtioneuvosto katsoo, että energiaköyhien ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien parissa saavutettavien energiansäästöjen velvoitteessa tulee olla joustavuutta.

Julkisten rakennusten kolmen prosentin peruskorjausvelvoite

Valtioneuvosto ei pidä tarkoituksenmukaisena kaavamaisista julkisen sektorin rakennuskantaan kohdistuvaa 3 % peruskorjausvelvoitetta, jossa korjauksen tasovaatimukseksi asetetaan uudisrakentamisen lähes nollaenergiataso, josta parhaillaan neuvotellaan rakennusten energiatehokkuusdirektiivissä. Julkisen sektorin tulee voida kohdistaa käytössään olevat taloudelliset resurssinsa mahdollisimman vaikuttavaan päästöjen vähentämiseen ja hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen kaikin käytettävissä olevin keinoin. Valtioneuvosto katsoo, että julkisten rakennusten inventaarion soveltamisalasta tulee rajata pois maanpuolustuksen käyttöön tarkoitettut rakennukset. Näitä koskevien tietojen luovuttaminen on Suomen turvallisuusetujen vastaista.

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2022 vp

Lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmät

Lämmitys- ja jäähdytys ovat luonteeltaan hyvin paikallisia ja ne sisältävät lukuisia jäsenvaltioiden erityispiirteitä. Valtioneuvosto katsoo, että uusiutuvan energian ja päästökauppadirektiivien lämmitykselle asettamien velvoitteiden ja vähimmäiskriteerien lisäksi, ei järjestelmäkohtaisia vähimmäiskriteerejä kaukolämmölle tai kaukojäähdytykselle ole tarpeen tässä säätää. Ehdotuksen mukaisten järjestelmäkohtaisten vähimmäiskriteereiden asettaminen esimerkiksi uusiutuvan energian, ja myös hukkalämpöjen ja tehokkaan yhteistuotannon määrälle, voisi estää täysmääräisen hukkalämmön hyödyntämismahdollisuuden ja järjestelmäintegraation laajamittaisen kehittämisen kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmissä. Hukkalämmön täysimittaiselle hyödyntämiselle ei tulisi luoda esteitä. Valtioneuvosto voi kuitenkin hyväksyä sellaiset kriteerit, jotka mahdollistavat kustannustehokkaiden toimenpiteiden toteuttamisen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Liikenne

Valtioneuvosto katsoo, että energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisesta liikenne- ja infrahankeissa tulisi saada komissiolta lisätietoa, jotta sen toteuttamismahdollisuuksia jäsenmaissa voitaisiin paremmin arvioida. Myös muut velvoitteet voivat merkittävästi kasvattaa liikennesektorin kustannuksia esimerkiksi erilaisina neuvonta-, raportointi- ja tietojärjestelmäkustannuksina, sekä julkisen sektorin hankintojen kustannuksina. Valtioneuvosto katsoo, että julkisen sektorin energiankulutuksen vähenemisen tavoitteen velvoitteisiin liittyen liikennealan yritysten auto-kohtaisten tietojen kerääminen on hallinnollisesti varsin raskasta, ja että tiukimpien energiatehokkuuden raportointivaatimusten kohdentaminen liikennealalle ei ole paras mahdollinen ratkaisu.

Valtioneuvoston kanta REPowerEU - ehdotukseen

Valtioneuvosto voi hyväksyä EU-tason energiankulutustavoitteen siltä osin, kun se edistää Suomen irtautumista Venäjältä tuotavasta öljystä ja maakaasusta ja vie Euroopan unionia kohti 55-valmiuspaketin ilmastotavoitteita. Jäsenvaltiokohtaiset energian kokonaiskulutusta ja loppukäyttöä rajoittavat tavoitteet eivät saa vaarantaa Suomen ilmastotavoitteen saavuttamista. Energiankäytön rajoittaminen ei saa estää ripeää siirtymää hiilineutraaliin talouteen, joka perustuu sähköistymiseen sekä muun muassa vedyn ja sähköpoltoainesten hyödyntämiseen.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston kirjelmässä täydennetään kirjelmässä U 48/2021 vp esitettyjä kantoja. Ympäristövaliokunta viitaten aikaisemmin antamaan lausuntoonsa YmVL 28/2021 vp ja yhtyen valtioneuvoston kantaan korostaa, että energiatehokkuuden parantaminen on lähtökohtaisesti yksi kustannustehokkaimmista keinoista kasvihuonekaasupäästövähennysten toteuttamiseksi. Energiatehokkuustoimin voidaan myös vähentää riippuvuutta Venäjän fossiilienergiasta nopealla aikavälillä. Panostukset energiatehokkuuteen vähentävät energian käyttöä, keventävät päästöttömän energian tuotantotarvetta ja sitä kautta helpottavat nopeasti irtaantumista fossiilienergiasta. Kun

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2022 vp

tarve energiateknologian ja -tuotannon vaatimiin luonnonvaroihin ja maankäytön kuormitukseen vähenee, vähenevät myös energiantuotannon ympäristövaikutukset.

Valiokunta huomauttaa kuitenkin, että Suomi on tehnyt pitkään työtä energiatehokkuuden parantamiseksi ja helpoimmat toimet on jo tehty. Mitä pidemmälle energiatehokkuustoimissa mennään, sitä useammin saattaa syntyä myös tilanteita, joissa päästövähennysvaikutusten aikaansaaminen on järkevämpää muin toimin. Siksi kansallisista toimista päätettäessä tulisi olla mahdollista ottaa huomioon, millaiset energiatehokkuuden voimistamisen rajakustannukset ovat suhteessa päästövähennyksillä saavutettaviin rajakustannuksiin.

REPowerEU-tiedonannon mukainen energiatehokkuustavoitteen kiristäminen tarkoittaisi, että Suomen energian loppukulutus saisi olla enintään 239 TWh vuonna 2030. Puheenjohtajan kompromissiehdotus antaisi Suomelle mahdollisuuden joustaa alkuperäisen direktiiviehdotuksen mukaisesta tavoitteesta siten, että loppukulutus olisi 255 TWh. Jos kaikkien EU-maiden EU-tason sitova tavoite ei kuitenkaan täytyisi, komissio voisi määrätä Suomellekin tiukemman tavoitteen. Näin tiukka tavoite on ongelmallinen, koska ilmasto- ja energiastrategiaa varten tehdyn ns. Hiisiselvityksen laskelmien mukaan Suomen hiilineutraaliustavoitteen 2035 mukaisesti arvioitu energian loppukulutus olisi 275 TWh vuonna 2030. Myös teollisuudenalojen vähähiilitiekarttatyön perusteella on arvioitavissa, ettei absoluuttinen energiankulutuksen lasku ole realistista hiilineutraaliustavoitteen toteuttamisessa.

Valiokunta korostaa, että Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vuonna 2035 ilmistolain mukaisesti edellyttää päästöttömän sähkön kulutuksen väliaikaista lisääntymistä, vaikka energiatehokkuutta parannetaan samanaikaisesti. Valtioneuvoston tavoin valiokunta pitää lähtökohtana, että energiakäytön rajoittaminen ei saa estää siirtymää hiilineutraaliin talouteen, joka käytettävissä ja näköpiirissä olevin keinoin perustuu sähköistymiseen sekä vedyn ja sähköpolttoaineiden hyödyntämiseen. Tavoitteiden saavuttamisen aikatauluun on siten saatava joustoa. Energian loppukäytölle asetettava tavoite ei saa hidastaa päästövähennysten saavuttamista. Prosessiperäisten päästöjen alarajassa keskeistä on sähköistyminen, jolla lähtökohtaisesti tehostetaan energian käyttöä. Erityisesti suorien sähköistymisratkaisujen energiahyötysuhde on erinomainen. Esimerkiksi sähkön käyttö lämmitykseen lämpöpumppujen kautta tehostaa primäärienergian käyttöä, ja lämpöpumput luetaan energiassa energian tehostamistoimiin. Epäsuoriin sähköistymisratkaisuihin, kuten vety ja P2X, kytkeytyvien järjestelmien kokonaishyötysuhde on huonompi, mutta näitäkin tarvitaan sellaisilla aloilla, joissa suora sähköistyminen ei ole näköpiirissä.

Valiokunta yhtyy myös valtioneuvoston näkemykseen hallinnollisten rasitteiden lisääntymisen ongelmallisuudesta. Julkisen sektorin rakennuskantaan kohdistuva kaavamainen 3 %:n vuotuisen peruskorjausvelvoite on joustamaton ja voi johtaa sekä kustannus- että energiatehokkuuden kannalta epäsuotuisiin velvoitteisiin. Toisaalta julkisen sektorin tulisikin olla edelläkävijä, ja edelleen on löydettävissä kohteita, joissa saavutettavat säästöt voisivat olla huomattavia ja energiatehokkuustoimien takaisinmaksuajat siten lyhyitä. Laskelmien osalta on myös otettava huomioon, että energiatehokkuustoimien kannattavuus paranee energian hinnan voimakkaan nousun myötä. Toisaalta velvoite peruskorjaukseen ennen kuin rakennus muutoin olisi peruskorjauksen tarpeessa, johtaa luonnonvarojen turhaan kulutukseen eikä ole ympäristön kannalta perusteltua.

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2022 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 16.6.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juha Sipilä kesk
varapuheenjohtaja Tiina Elo vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Emma Kari vihr
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2022 vp Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Valiokunnassa on nyt käsittelyssä Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi (U 48/2021 vp — UJ 16/2022 vp). Esitys on osa Fit For 55 EU:n ilmastopakettia, jonka Euroopan komissio antoi tunnetusti viime heinäkuussa. Niin ikään esitys antaa yleiset puitteet ja ne toimenpiteet, joilla edistetään energiatehokkuutta ja varmistetaan energiatehokkuustavoitteiden saavuttaminen Euroopan unionissa. Samaten tavoitteena on linjata säännöt, joiden avulla toteutetaan energiatehokkuus ensin -periaatetta kaikilla sektoreilla (ml. liikenne).

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä on nyt esitetyistä ehdotuksista erittäin huolissaan. Ensinnäkin ehdotus tulee suurella todennäköisyydellä lisäämään huomattavasti jälleen kerran hallinnollista taakkaa yrityksille.

Toisaalta tulee muistaa sekin tosiasia, että maamme syrjäinen sijainti sekä pitkät kuljetusetäisyydet suhteessa päämarkkinoihin johtavat, mitä ilmeisimmin siihen, että liikenteen päästövähennystoimenpiteet vaikuttavat Suomen ulkomaankaupan kilpailukykyyn enemmän kuin kilpailijamaihin. Tämän esityksen kautta onkin olemassa todellinen vaara siitä, että rapautamme taas kaikkien suomalaisten yritysten kilpailukykyä eikä vain niiden yritysten kilpailukykyä, jotka toimivat logistiikka-alalla. Tämä ongelmallisuus tuotiin esille myös lukuisissa asiantuntijalausunnoissa esitykseen liittyen.

Kolmanneksi valiokuntaryhmämme haluaa korostaa sitä, että nyt tehdyt esitykset antavat taas jansijaa täytäntöönpanovallan antamiseen komissiolle. Tähän linjaan tulee suhtautua erittäin kriittisesti, koska silloin esimerkiksi markkinoiden kansalliset erityispiirteet jäävät huomioimatta, mikä voi pahimmillaan johtaa erittäin huonoon lopputulokseen isossa kokonaiskuvassa.

Lopuksi toteamme valiokuntaryhmänä, jotta direktiiviehdotuksessa kiristetään merkittävästi EUn tason energian loppukäytön ja primäärienergian kulutuksen (-32,5 prosentin) yleistavoitteita vuodelle 2030 ja tavoitteet muutettaisiin luonteeltaan sitoviksi. Tämä on kehitystä, jota emme voi kannattaa. Täten edelleen uudistamme PS-eriävän mielipiteemme, jonka, jätimme jo 18.11.2021.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2022 vp
Eriävä mielipide

Helsingissä 16.6.2022

Mauri Peltokangas ps
Petri Huru ps
Sheikki Laakso ps